

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 05.03.2026

Meie 27.03.2026

nr 1-6/3418-1, SIM/25-
1444/-3K
nr 8-2/1702

Isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Lugupeetud minister

Siseministeerium on Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks esitanud isikut tõendavate dokumentide seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (eelnõu). Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab eelnõu märkustega.

I. Sisulised märkused

1. Palume eelnõusse lisada sätted, mis muudavad valitsusasutustele ja teatud vabakutsetele Eesti Teabevärava (riigiäpi) vahendatud isikusamasuse kontrollpäringu kasutamise kohustuslikuks. Ettepaneku kohaselt jõustuks säte 01.01.2027. Täpsemad muudatusettepanekud koos selgitustega on esitatud käesoleva kirja lisas.
2. **Eelnõu § 1 p 42 (ITDS 34⁹)** – jätkuvalt on probleemne § 34⁹ lg 2 sõnastus „tunnistatakse kehtetuks“. Kooskõlastustabeli selgituses on küll öeldud, et enne eID vahendi kasutamise õiguse kehtetuks tunnistamist saadab PPA e-residendile tema enda esitatud kontaktandmetele piisava ajavaruga teated, et reisidokumendi kehtivusaeg hakkab lõppema ja vaja on esitada uue dokumendi andmed. Seeläbi on tagatud eID vahendi kehtetuks tunnistamise menetluses e-residendi ärakuulamisõigus. Sama põhimõtet kohaldatakse ka teiste imperatiivsete kehtetuks tunnistamise aluste puhul. Sõnastus „tunnistatakse kehtetuks“ ei anna kaalumisruumi, vaid tähendab, et igal juhul tunnistatakse kehtetuks, kui ta ei esita ise nõutud andmeid.

Automaatselt kehtetuks tunnistamine on antud juhul ebaproportsionaalne. Soovitame sõnastust „võib tunnistada kehtetuks“ – see annab kaalumisruumi ja võimaluse isikule täita tingimused eID vahendi kasutamise jätkamiseks. Neid põhjuseid, miks inimene ei ole saanud õigeaegselt oma uue dokumendi andmeid esitada, võib olla erinevaid ja selle tagajärjena automaatselt eID kehtetuks tunnistamine ei ole kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

3. **Eelnõu § 1 p 42 (ITDS 34¹²)** – kõnealuse punktiga täiendatakse seadust §-ga 34¹², mis näeb lõikes 3 ette, et Rahapesu Andmebüroo (RAB) võib töödelda e-residendi elektroonilise identiteedi vahendi kasutamise õiguse andmise menetluses kogutud andmeid ning e-residendi elektroonilise identiteedi vahendi kasutamise andmeid, et täita rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) § 54 lõike 1 punktis 1 sätestatud ülesannet. Justiits- ja Digiministeerium tegi esimesel kooskõlastusringil märkuse, et

RAB-i õigus oma seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks andmeid (sh isikuandmeid) töödelda peab tulenema RahaPTS-ist, mitte andmeandja tegevust reguleerivast eriseadusest. Märkustega arvestamise tabelis on märgitud, et õiguslik alus RAB-ile e-residendi andmete töötlemiseks tuleneb RahaPTS-i § 54 lõike 1 punktist 1, § 58 lõikest 1 ja §-st 59. Juhime tähelepanu, et nimetatud sätted loetlevad küll RAB-i ülesanded ja õiguse andmeid küsida ja saada, kuid seaduses on puudu isikuandmete töötlemise õiguslik alus, st milliseid isikuandmete kategooriaid RAB oma ülesannete täitmiseks töödelda võib ning kaua ta neid säilitab.

Kui RAB-il ei ole ITDS-i kohaselt ühtegi ülesannet, mille üle ta järelevalvet peaks tegema, siis ei saa ka temale ITDS-iga luua õiguslikke aluseid andmetöötluseks ning vastavasisuline regulatsioon tuleb näha ette RahaPTS-s. Kui RAB-il on ITDS-is ette nähtud menetlustes mõni aspekt, mille üle ta peab riiklikku järelevalvet tegema, siis tuleb ta loetleda järelevalve asutusena ning näha ette, millise ITDS-is ette nähtud nõude või menetlusetapi osas ta järelevalvet teeb. Kuna hetkel ei nähtu, et RAB oleks järelevalveasutus ITDS-is ette nähtud menetluses, siis palume kavandatav säte ITDS-ist välja jätta.

4. **Eelnõu § 3 p 2** – kõnealuse sättega nähakse ette, et maksuhalduril on õigus töödelda maksuseaduste, maksualase teabevahetuse seaduse ja käesoleva seaduse rikkumise ohu hindamiseks ja analüüsiks, maksumenetluses tõendina ja rahvusvahelise ametiabi osutamiseks andmeid, mis on talle teatavaks saanud või tema valdusesse jõudnud isikut tõendavate dokumentide seaduse alusel e-residendi digitaalse isikutunnistuse kasutamise üle tehtud riikliku järelevalve käigus. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul ei ole esiteks sellekohane säte vajalik ning teiseks ei selgu sellest, milliste andmete töötlemise õiguse ja mis eesmärgil see maksuhaldurile annab. Maksu- ja Tolliametil (MTA) on ITDS-i kohaselt riikliku järelevalve tegemise kohustus. Seletuskirja kohaselt teeb MTA ITDS § 20⁸ lõike 1 alusel koostööd Politsei- ja Piirivalveametiga (PPA), et vältida e-residendi digi-ID vahendi kuritarvitamist. Selle eesmärgi tagamiseks annab MTA oma pädevusest tulenevalt PPA-le sisendi maksu- ja tollialaste rikkumiste kohta nii e-residendi kui ka temaga seotud äriühingute osas e-residendi digi-ID väljaandmisest keeldumise või kehtetuks tunnistamise otsustamiseks. Justiits- ja Digiministeerium on seisukohal, et riikliku järelevalve tegemise õigus tuleneb MTA-le ITDS-ist ja MTA täidab oma ülesandeid maksukohustuslaste registri kaudu, siis toimub seal ka vastav andmetöötlus. Milliseid andmeid ja mis eesmärgil maksukohustuslaste registris töödeldakse, on reguleeritud maksukorralduse seaduse 1. peatüki 3. jaos. Vastava järelevalve tegemine ning selle käigus töödeldavad andmed peavad mahtuma maksukohustuslaste registri seaduse tasandi regulatsiooni raamidesse. Kui ITDS-ist tuleneva järelevalve tegemisel saab MTA-le teatavaks asjaolu, millest tulenevalt on põhjust isiku suhtes algatada maksumenetlus, siis algatab MTA vajadusel maksumenetluse vastavalt maksuseadustes sätestatule ning töötleb vastavaid andmeid maksukorralduse seaduse alusel maksukohustuslaste registris vastavalt selle pidamise eesmärkidele ja ette nähtud andmekoosseisude piires. Läbi tuleks mõtestada ka, kuidas suhestub andmete saamine maksukorralduse seaduses ette nähtud kohustusega andmeid esmalt isikult endalt küsida.

Seega tuleb kõnealune säte eelnõust välja jätta. Õigus andmeid säilitada eelnevalt kirjeldatud olukorras menetluse läbiviimiseks on ette nähtud eelnõu § 1 p-s 9, mille kohaselt ei pea andmeid viivitamata kustutama, kui andmete töötlemine on lubatud kolmandale isikule seadusega pandud ülesande täitmiseks.

II. Muud märkused

5. Termin *elektroonilise identiteedi vahend* sõnaühendites, milles seda eelnõus kasutatakse – koos sealsete sõnadega – on liiga kohmakas, muutes kogu eelnõu teksti raskepäraseks. Soovitame kasutada lühemat terminit **e-identimisvahend**.

Praegune termin ei ole ka seetõttu õnnestunud, et sõnu *identiteet* ja *vahend* ei saa mehaaniliselt liita, mingi selgitav (tegu)sõna on nende vahelt puudu.

Kui kasutada tegusõna identima, saab loomulikumalt moodustada sõnaühendi või liitsõna: *elektrooniliselt ehk e-identima > elektroonilise ehk e-identimise vahend > e-identimisvahend*.

6. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisas esitatud eelnõu failis jäljega tehtud märkustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Lisad:

1. Muudatusettepanekute sõnastused koos selgitustega
2. Eelnõu fail Justiits- ja Digiministeeriumi märkustega

Johanna Maria Kosk 58847154 johannamaria.kosk@justdigi.ee
Eleri Kästik
Helen Uustalu
Stina Avvo
Mari Koik